

FORSLAG TIL GRØN ENERGI

– Det Fælles Bedstes Valgavis

Danmark er ikke nogen grøn førernation hvad angår energi. Vedvarende energi dækker cirka 10% af vores energi. Vi udbygger vores fossile infrastruktur og investerer milliarder i kul, olie og gas

Af Niels Aagaard, formand for Det Fælles Bedste

Udfordringerne tårner sig op

Vedvarende energi dækker 35,5% af al energi i Danmark, siger vi stolt. Men 2/3 af det kommer fra "biomasse" som skader både klima og biodiversitet. Den reelt vedvarende energi - sol, vind, vand og geotermi - bidrager kun med 12% på landsplan¹. I kommuner som Aarhus er man helt nede på 3% fra sol og vind.

Danmarks stolthed er vores el-produktion. Her skriver det statslige energiselskab *Energinet* begejstret, at 2021 blev det rekordår, hvor solens bidrag til el nåede helt op på 3,6 pct. Vinden dækkede samme år 43,6% af elforbruget. Sol og vind dækkede altså 47,2 pct. af danskernes samlede elforbrug². Knap halvdelen. Der er langt igen.

Et flertal af danskerne tror at vindenergi udgør størstedelen af vores såkaldt "vedvarende energi". I 2019 spurgte TV2 2.236 danskere, hvilken vedvarende energikilde, der fylder mest i vores forbrug af vedvarende energi. 78 % svarede vindenergi, 14 % svarede afbrænding af biomasse og 5 % svarede solenergi. Men i virkeligheden kommer kun 22 % af den vedvarende energi fra vind, mens 70 % kommer fra biomasse.³ Vi tror det, vi gerne vil tro. Men:

- **Omkring 80pct. af verdens energibehov dækkes i dag stadig af olie, fossilgas og kul**
- **I 2020 bestod omtrent halvdelen af Danmarks produktion af energi fra olie og fossilgas**
- **Danmarks samlede energiforbrug på tværs af sektorer dækkes ved 31pct. biomasseafbrænding, 10 pct. sol og vind, 15 pct. gas, 34 pct. olie og 5 pct. kul (Energistyrelsens Klimastatus og –fremskrivning 2022).**

Der er ikke meget "grøn førertrøje" over det. Hverken globalt eller for Danmarks vedkommende.

Danmarks ry som grøn førernation er opnået, dels pga. vindmølleeventyret, som skabtes af borgere under stor håb og mistillid fra det officielle Danmark. Dels fordi vi har verdensrekord i brug af biomasse per person. FN besluttede i 1997 i Kyoto-aftalen, at biomasse IKKE skal medregnes i de enkelte landes CO2-regnskaber, men skulle regnes for "vedvarende energi" og opgøres som nul-udledende. Danmark har for at understøtte omstillingen fra kul til biomasse i vores kraftvarmeværker valgt at fritage biomasse fra afgifter i modsætning til alle øvrige energiarter. Det har billiggjort og dermed fremmet omstillingen til biomasse.

Men biomasse er en af de største anslag mod klima, natur, miljø og biodiversitet i nyere tid. Biomasse udleder CO2 ved afbrænding og det fælder de skove, der skulle absorbere drivhusgasser.

Danmark er skiftet fra kul til biomasse henover de seneste 10-15 år, så vi i dag producerer store dele af vores el og varme ved at afbrænde træ fra skove fældet i udlandet i vore kraftvarmeværker. Kul indgik med store CO2-udledninger i vores CO2-regnskaber. Biomasse indgår med et rundt nul. Det gav et stort spring fremad i den grønne omstilling – på papiret. Men selvfølgelig ikke i virkeligheden, hvor biomasse udleder mere CO2 end kul de første 20 år, når alt medregnes⁴.

Biomasse udleder enorme mængder CO2, samtidig med at fældningen af skovene betyder, at træerne jo ikke længere kan optage og lagre CO2. Det ødelægger samtidig biodiversiteten hvor træerne fældes. **Hvis** man genplanter tager det 30-70 år før nye træer vokser op og kan absorbere en tilsvarende mængde CO2, som det der brændes. Men oftest genplantes ikke.

¹ I 2019 var Danmarks samlede Energiforbrug 522.740 TJ. Heraf kom 64.694 TJ fra sol, vind, vand, geotermi. Tal fra Energistyrelsen, energistatistik <https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Statistik/energistatistik2020.pdf>

² Fra *Energinet* <https://energinet.dk/Om-nyheder/Nyheder/2021/12/31/Sol-sloq-rekord-i-2021>

³ <https://www.atomkraft-jatak.dk/danmarks-energiforbrug-blot-10-af-vores-energi-kommer-fra-vind-og-sol/>

⁴ - »Alt medregnet vil brugen af træ i starten sandsynligvis tilføre atmosfæren to-tre gange så meget kulstof som brugen af fossile brændsler, målt pr. kilowatt-time varme eller el, der produceres,« skriver 500 naturvidenskabelige forskere og økonomer i en appel til USA's præsident, Joe Biden, og EU-kommissionsformand Ursula von der Leyen om at fravælge biomasse, dateret 11. feb. 2021.

- Brugen af biomasse i kraft-varme-produktionen i Danmark er 8 dobbelt siden 1990
- Biomasse udledte i 2019 i alt 19 mio. tons ud af de officielle samlede 48 mio. tons CO2 (Danmarks Statistik)
- Biomasse udleder mere CO2 end kul, regnet på de første 20 år.

Vi udbygger fossilgas nettet – mens FN siger at fossile brændsler skal blive i jorden

Danmark udbygger på nuværende tidspunkt et fossilt gasnet. Vi lægger rør ud til *Baltic Pipe*, den store gasrørledning, der skal føre fossilgas fra Nordsøen tværs henover Danmark til Polen. I Nordsøen producerer det store franske olie- og gasselskab, *Total*, med tilladelse fra den danske stat både gas og olie fra det danske Thyrafelt. På Lolland-Falster anlægger regeringen en stor rørledning der skal føre fossilgas fra Baltic Pipe røret ned til de to sukkerfabrikker *Nordic Sugar*, selvom eksperter har sagt, at man sagtens kunne have klaret det med store varmepumper baseret på el fra lokale vindmøller.

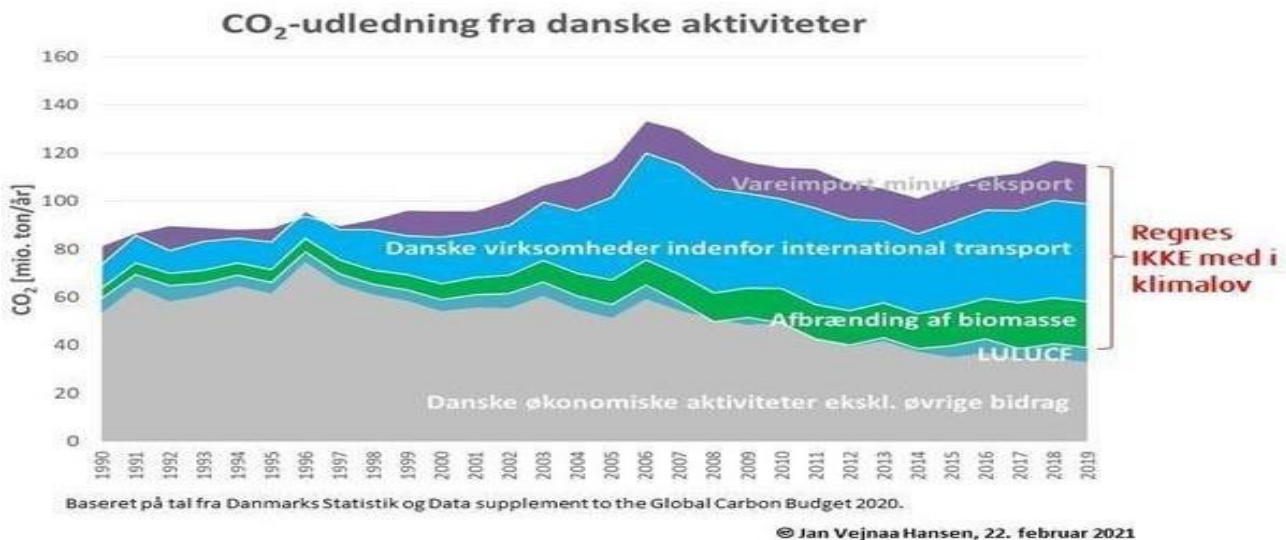
I årtier har FN's klimapanel, *IPCC*, tordnet mod en fortsat brug af fossile brændstoffer. Det trænger tilsyneladende ikke igennem til skiftende regeringer, som fortsætter uanfægtet.

Ovenikøbet er regeringen nu begyndt at støtte biogasanlæg overalt i landet med milliardbeløb, selvom biogas hovedsagelig er baseret på anvendelse af gylle fra svineproduktionen. Det binder vores energiproduktion til en animalsk produktion, der er katastrofalt skadelig for biodiversitet og klima. Produktionen af biogas kræver også produktion af bl.a. majs som tørstof til biogasproduktionen, hvilket forøger det samlede areal der anvendes til produktion af svinefoder og til dette tørstof. Vi producerer mad (majs) for at brænde det af i motorer! I lyset af den madkrise, vi står over for, er det en helt forkert vej at gå⁵.

Vi snyder på vægten – vores mål om 70% ser bort fra 2/3 af al CO2

Regeringens klimamål om 70% CO2 reduktion i 2030 ser bort fra 2/3 af alle CO2-udledninger. Man ser nemlig bort fra 1) biomasse, 2) international transport med fly, skibe og lastbiler 3) den CO2 der er indlejret i nettoimporten af varer fra udlandet. Som figuren viser er det 2/3 af alle Danmarks udledninger.

70% målet er derfor i virkeligheden et mål om 23% af vore udledninger, nemlig 70% af 1/3 af vore CO2 udledninger. Det er halvt så meget som det, FN siger vi skal reducere med inden 2030: 43%.

Vores energiforbrug er næsten 4 gange for højt

Grøn omstilling af energien har i mange år kun bestået i at øge produktionen af vedvarende energi. Men hvis vi skal afbøde klimakrisens enorme konsekvenser skal vi både globalt og i Danmark bruge langt mindre energi, end vi gør i dag. Energiforbruget globalt set skal ned på 27 GJ/indbygger, siger IPCC, hvis målsætningen om at holde opvarmningen under 1,5 grader skal nås, og det samtidig skal være muligt at leve gode liv⁶.

⁵ <https://www.altinget.dk/forsyning/artikel/miljoebevaegelsen-noah-politikere-skal-stoppe-med-at-se-al-biogas-som-co2-neutralt?toke=19419e6e8fc74051a06f6aa3339ca8d5>

⁶ [https://www.ipcc.ch/sr15/og/Socio-economic conditions for satisfying human needs at low energy use: An international analysis of social provisioning – ScienceDirect](https://www.ipcc.ch/sr15/og/Socio-economic%20conditions%20for%20satisfying%20human%20needs%20at%20low%20energy%20use%20-%20An%20international%20analysis%20of%20social%20provisioning%20-%20ScienceDirect)

⁶ <https://ens.dk/service/statistik-data-noegletal-og-kort/noegletal-og-internationale-indberetninger>

⁷ <https://www.sciencedaily.com/releases/2021/06/210629191733.htm>

⁸ <https://www.ipcc.ch/sr15/>

Til sammenligning ligger Danmarks årlige energiforbrug på 101 GJ/indbygger⁷. Det globale gennemsnit ligger på 55 GJ/indbygger⁸.

Vores forbrug ligger med andre ord voldsomt meget over det, IPCC vurderer som et bæredygtigt energiforbrug forstået som det maksimale niveau, der er foreneligt med Parisaftalens 1,5 grader uden brug af negative emissionsteknologier, men med en fundamental omstilling af energisystemet.

Det betyder, at vores energiforbrug globalt set skal halveres og yderligere reduceres i Danmark. IPCC forskere vurderer, at det er muligt for alle at opnå værdige liv med dette gennemsnitlige energiforbrug på 27 GJ/indbygger. Det kræver dog drastiske forbedringer af offentlige tjenester, reducere indkomstforskelle, nedskalering af ressourceudvinding, og at vi opgiver økonomisk vækst som mål for samfundsudviklingen - særligt i de velhavende lande. Og det kræver, at vi i lande som Danmark, får sat en stopper for vores overforbrug af energi, hvis alle skal have deres basale behov stillet inden for et globalt energiforbrug, der er foreneligt med de planetære grænser.

Danmark satser på tekniske fix – løsninger som intet løser, blot udskyder handling

CO₂-fangst er alle politikeres 'darling'. Det er en teknik som lover, at vi kan fortsætte med at udlede uuhæmmet uden at ændre vores livsstil, hvis vi bare opfanger CO₂'en og gemmer den bort i undergrunden. Men teknikken til CO₂-fangst i stor skala er hovedsageligt ikke moden. Den er også dyr og energikrævende, for det er dyrt at opsamle røgen med CO₂, omforme den til flydende gas og transportere den fra udledning til undergrund. Og der er ingen garanti for, at den bliver i undergrunden i al evighed, når Jordens kontinentalplader forskyder sig, som de gør løbende.

Men først og fremmest er det en klimaindsats, som forudsætter at vi bibeholder det problem, vi skulle løse: CO₂-udledning.

Der skal være noget CO₂, man kan fange. Og den CO₂ har man tænkt sig skal komme fra biomasse eller fra større fabrikker, der anvender store mængder fossilt brændstof, som fx Portland cementfabrik.

Forudsætningen for CO₂-fangst er derfor, at vi fortsat udleder CO₂. Man forestiller sig at det primært skal ske fra danske kraftvarmeværker, når de udleder CO₂ fra biomasse. Det betyder, at teknikken CO₂-fangst vil forlænge den tidsperiode, hvori vi afbrænder biomasse i Danmark, måske med årtier. Men det er en energiform, vi hurtigst muligt skal helt bort fra.

Tilsvarende med PtX

Power-to-X er energi der skabes ved at føre strøm produceret med vind og sol gennem vand (elektrolyse) hvorved der produceres brint. Brinten anvendes enten rent eller ved kobling til CO₂, hvorved der produceres Metanol eller ved kobling til kvælstof, hvorved der producerer Ammoniak. PtX anvendes til fly, skibstransport og lastbiler.

Men der er store problemer ved PtX: **For lidt.** Der er for lidt vedvarende energianlæg i Danmark til at producere de voldsomme mængder af brint fra VE, der skal bruges. **For sent.** Teknikken er endnu ikke klar i større skala. **Forkert.** Den form for PtX man satser på, Metanol, udleder CO₂. Men det var jo det problem, PtX skulle løse.

Ammoniak kræver enorme mængder af fossilt brændstof til sin produktion og er derfor særdeles klimaskadelig. Den tredje form for PtX – Brint - mister omkring 50% af energi fra vind, til brint til brug.

At forvente at fremtidens energiforbrug til transport m.v. skal reddes af teknologiske fix inden for PtX virker derfor uansvarligt i en grad, der næsten ikke er til at udtrykke. Alligevel er det en af forudsætningerne i den danske regerings klimaindsats.

Løsningerne. Radikale. Nødvendige. Enkle. Omfattende. Kræver en ny livsstil. En ny økonomi. Giver os et nyt fællesskabsbåret samfund.

Omstillingen af Energien handler ikke kun om en omstilling af energi-sektoren. Det er en omstilling af alle sektorer, der bruger energi. Herunder privatforbruget og dermed vores livsstil.

Løsningerne er mange; mange af dem er velkendte og mange af dem er ganske lige til. Mange af dem er også løsninger, der går på tværs af stærke magthavere, selskaber og økonomiske interesser. Fx de store virksomheder inden for fossilindustrien, gaslobbyen, eller de store transportfirmaer, containerskibstransporten, flyindustrien, vejlobbyen, cementindustrien, virksomheder som Rockwool, finanssektoren. Alle vækstindustriene. De som kun har lyst til at fortsætte væksten.

Men det er et valg, vi som samfund er tvunget til at træffe. Og vi må søge at få flest mulig af disse selskaber mest mulig med på omstillingen.

Vi skal udbygge den vedvarende energi. Solceller på alle tage og facader. Etablere lokale vindmøllelaug med borgere, der etablerer og styrer lokale vindmølleparker overalt – det sker allerede rundt omkring. De sølle 12% af vores energi, som sol og vind står for i dag, skal udbygges til 100%. Og vi skal reducere vores alt for store energiforbrug inden for samtlige sektorer. Forbruget er et resultat af en vækstideologi, der hører fortiden til, og i dag er nærmest pinligt utidssvarende.

Vi skal stoppe brugen af fossile brændstoffer hurtigst muligt. Udfase olie, kul og gas fra alle dele af vores samfund. Standse alle de finans- og pensionselskaber som investerer formuer i fossile brændstoffer, og vi skal standse udvindingen af mere gas og olie. Den fossile æra skal udfases snarest, overalt, og erstattes med de mange former for vedvarende energi, meget af det skal ledes decentralt og suppleres af reduktioner i vores energiforbrug.

Vi skal begynde at snakke ærligt om tingene, i medierne og offentligheden. Begynde at medregne samtlige former for CO₂-udledninger. Vi snyder kun os selv med regnestykker, der undlader store dele af udledningerne.

Alle sektorer skal medvirke til omstillingen. Det betyder også, at hele vores forbrug og livsstil skal omlægges; vores mentalitet og værdier skal over i en helt anden måde at tænke og leve livet på. Alt forbrug kommer med et klodeaftryk, og alt forbrug kræver ansvar. De rigeste, der i dag lever med helt vanvittige overforbrug, skal hjælpes til at omstille, hjælpes til at deles om tingene og indrette sig med andre værdier. Også de skal stoppe med at flyve. Leve med en grøn enkelt livsstil. Også de skal bruge kollektiv trafik. Vi deles om ting og hjælpes. Ligesom når et samfund er i krig, så handler man radikalt, gør det nødvendige. Det er vi også nødt til her.

Vi skal gentænke vores samfund fra grunden. Tage mod til os og opbygge et samfund baseret på fællesskaber, humanisme og klimahensyn. Vores måde at bygge på, at spise på, transportere os på, vores energisystemer, hele vores afsindige livsstil med overforbrug hvor moden skifter 10 gange om året og vi smider 1/3 af al mad ud – alt det gentænkes. Vi ved ovenikøbet godt hvordan det kan gøres, vi har løsningerne. Så nu gør vi det.

Vores produktion skal baseres på nytænkning og nye principper. Vi er nødt til at bryde med økonomisk vækst som forudsætning for al økonomi. Stadig mere produktion, handel og forbrug bringer kloden ud over kanten, det ved efterhånden alle. Vi skal en anden vej. Leve enkelt, klodevenligt og deles om tingene, nationalt og globalt. Som ét fællesskab på kloden.

Og i stedet for at konkurrere mellem virksomhederne og lade fanden tage den sidste, danner vi fællesskaber og hjælpes med at producere det, vi har brug for. Og kun det. Vi køber jorden tilbage og producerer vores mad i fællesskaber. Kører sammen i stedet for alene. Bygger småt, bruger kun bæredygtige materialer, genbruger og nyindretter de huse vi allerede har. Osv. Statsligt ejerskab erstattes af folkelige, decentrale fællesskaber, hvor borgerne ejer sammen i et fælles ansvar for hinanden.

Små virksomheder opstår overalt. Som i andelsbevægelsens første årtier tilbage i anden halvdel af 1800-tallet – en eksplosion i kunnen, fællesskaber og handling. Og lidt efter lidt kan stadig flere se ideen.

Færdig med de magtfulde store lobbyers enorme indflydelse på politik. Som i dag, hvor Landbrug & Fødevarer bestemmer landbrugspolitikken. Dansk Industri bestemmer klimapolitikken. Mærsk bestemmer skibstransport og vigtige dele af energipolitikken. Borgerne er tilskuere og 95% af al politik besluttet i magtens korridorer uden for rampelyset.

Jorden bliver syg af et samfund baseret på økonomisk vækst. Og vi, menneskene, bliver syge af det. Den nuværende generation af unge er den mest diagnosticerede generation nogensinde. Velstanden og forbruget har ikke givet lykke og balance, men snarere følelsen af ensomhed, evig konkurrence og krav der aldrig stopper.

Vi skal revolutionere vores relationer. Fra "mig først" til "helheden/os alle og ansvaret for fremtiden" først. "Business as usual" er i den grad forbi. Alle fremtidige aktiviteter skal være omstilling til bæredygtighed.

Her er forslag til, hvordan vi starter og hvad vi gør konkret. De tager udgangspunkt i dét, der er nødvendigt ift. klima- og miljøkrisen og rummer af samme grund store omstillingskrav:

Hvad kan politikerne gøre?

#1 Fremtidens klimamål skal indregne **alle** danske CO₂-udledninger

I øjeblikket snyder vi. Regeringens klimamål om 70% CO₂ reduktion i 2030 ser bort fra 2/3 af alle CO₂-udledninger, nemlig 1) biomasse, 2) international transport med fly, skibe og lastbiler 3) den CO₂ der er indlejret i nettoimporten af varer fra udlandet. 70% målet er et mål om 23% af vore udledninger, nemlig 70% af 1/3 af vore CO₂ udledninger. Det er halvt så meget som det, FN siger vi skal reducere med til 2030: 43%. Fra 1. jan. skal alle former for CO₂ udledninger indregnes i samtlige vores analyser og klimamål.

#2 Vi skal ikke udlede mere end vores klimabudget giver plads til

Al fremtidig klimapolitik baseres på vores tilbageværende drivhusgasbudget. Et CO2 budget siger hvor meget CO2 vi kan tillade os at udlede inden for et vist tidsrum, hvis vi vil holde en bestemt temperatur. Danmark har 1. januar 2023 en mængde på 230 mio. tons CO2e tilbage til udledninger, hvis vi skal overholde Parisaftalen om 1,5 grader global opvarmning. I dag udleder vi 60 mio. tons årligt, når al CO2 medregnes.

Den næste regering skal derfor lave en ny Klimaplan som beskriver, hvordan vi år for år kan reducere vores udledninger inden for alle områder, så vi samlet set KUN udleder denne mængde CO2 frem til 2030 - og derefter ikke udleder mere overhovedet! Der skal gennemføres årlige officielle målinger, der år for år følger vandringsmod nul. Og regeringens Klimaråd skal have sine bevillinger styrket, så man bliver i stand til at varetage denne opgave.

#3 Biomasse skal udfases i fjernvarme- og el-produktionen fra 2025 til 2030

- Brugen af biomasse i kraft-varme-produktionen i Danmark er 8-doblet siden 1990
- Biomasse udledte i 2019 i alt 19 mio. tons ud af de officielle samlede 48 mio. tons CO2.
- Danmark har verdensrekord i brug af biomasse per person.
- Biomasse udleder mere CO2 end kul, regnet på de første 20 år.

Biomasse skal derfor udfases snarest fra vore kraftvarmeværker, startende 2025 og være udfaset senest 2030.

Biomassen skal erstattes af geotermi alle de steder hvor der er muligheder for dette. Herudover af store varmepumper, overskudsvarme fra industri, energi fra solanlæg, vindmøller på land og hav, havenergi, jordvarme, energieffektiviseringer og et langt mindre energiforbrug inden for alle sektorer.

#4 De mange former for Vedvarende Energianlæg udbygges markant inden 2030

Vedvarende energi fra sol og vind udgør i dag sølle 23% af Danmarks energi. Alt skal i fremtiden elektrificeres og vi skal derfor bruge endnu mere el. Hvis ikke det skal ende med at blive mere forbrug af yderligere kul, olie, gas og biomasse, skal vi inden 2030 udbygge vedvarende energi massivt, så vi når 100%. Det skal ske gennem:

- Landvindmøller overalt, de fleste borgerstyrede / Havvindmøller og havvindmølleparker, kystnært mange steder samt i form af store centrale anlæg ude på havet / Solceller på hustage og -facader / Solanlæg på ubrugte marker / Bølgeenergi og Havenergi udvikles og udnyttes / Geotermi udbygges markant alle steder, hvor det er muligt / Jordvarme og Varmepumper indføres overalt og erstatter gas- og oliefyr.
- Alle disse anlæg skal i videst mulig omfang ejes og styres af lokale fællesskaber af borgere, der arbejder inden for fælles rammer af overordnede klimahensyn.
- Systemer til energilagring af VE skal udvikles. I dag produceres ingen vedvarende energi, når solen ikke skinner og vinden ikke blæser. Derfor skal vi kunne lagre energien fra sommer til vinter og fra produktionsdage til dage uden sol og vind. Der etableres statslig støttet forskning i lagring af vedvarende energi på alle landets universiteter.
- Denne udbygning af vedvarende energi skal suppleres af massive energieffektiviseringer. Det samlede energiforbrug mindskes gennem mindre produktion og mindre forbrug samt mindre transport. Vi standser den blinde vækst og erstatter det med den eftertænksomme produktion, der holder sig inden for de planetære grænser og Doughnutøkonomien.
- Der udarbejdes planer for reduktion af energiforbruget, så det sænkes til et niveau, der holder sig inden for de planetære grænser med et globalt energiforbrug på 27 GJ per indbygger.
- Der etableres statslige og kommunale fonde, som borgere og lokale organisationer kan ansøge til etablering af energianlæg.

#5 Høj ensartet CO2-afgift som omfatter alle sektorer og virksomheder

Regeringens CO2-afgift friholder de mest udledende virksomheder, som fx Portland Cement der alene står for 2% af al dansk CO2. Hvis vi skal stoppe forureningen af atmosfæren skal alle, der udleder beskattes med en høj, ensartet CO2-afgift. Varesnes priser skal afspejle klimabelastningen, så oksekød og tilsvarende varer bliver langt dyrere og dermed bliver et sjældent valg for forbrugerne. Der skal indbygges lighedsskabende effekter.

- Afgiften starter ved 1.500 kr./t CO2 fra 2023, og øges derefter frem mod 10.000 kr./t CO2 i 2030.
- CO2 afgifter skal suppleres af CO2-budgetter for alle borgere – grænser for ens forbrug - reguleret via vore indkøb igennem Dankort, konto og mobil, så prisen på ens næste vare stiger jo mere, man allerede har belastet klimaet med sine indkøb.

6 Finanssektoren: Ingen penge til kul, olie og gas

FN har sagt stop for fossil energi, lad mindst 80% af alle kul-, olie- og gasreserver blive i jorden. Men danske banker og pensionskasser har investeret 100 mia. i kul, olie og gas siden Parisaftalen blev vedtaget i 2015. Finanssektorens kæmpe pengetanke skal bidrage til den grønne omstilling, ikke modarbejde den. Den danske Nationalbank skriver i en analyse fra 2021 selv, at størstedelen af alle kul-, olie- og gasreserver skal blive i jorden, hvis vi vil overholde Parisaftalen. Man ved det, men handler ud fra, hvor man kan tjene pengene, ikke ud fra hensynet til kloden.

De seks største banker i Danmark har en økonomi, der er omtrent 3 gange så stor som Danmarks BNP. Og de danske Pensionskasser forvalter sammenlagt mere end 4.000 mia. kr. Disse midler skal investeres i grønne omstillinger.

- **Alle banker og pensionskasser skal derfor årligt vise, hvordan de arbejder for at realisere Parisaftalen og Danmarks klimamål. Det er en forudsætning for at drive bank- og finansvirksomhed.**
- **Alle banker og pensionskasser skal udarbejde klimaplaner, som dække alle CO2 udledninger (scope 1,2 og 3) og som viser hvordan reduktionsmålene nås år for år gennem finanssektorens investeringer og aktiviteter.**
- **Udvinningen og importen af olie og fossilgas udfases med 50% i 2024 og med 100 % i 2028.**
- **Al ny fossil energi-infrastruktur stoppes inden for dette år.**

Hvad kan borgerne gøre?

1. Stat og Folketing kan tilrettelægge rammer og borgerne kan udfylde dem med udbygning af sol og vind anlæg

Hver kommune skal som udgangspunkt kunne producere sin egen energi fra vedvarende energi uden at importere energi. Borgerne inddrages og gøres til medejere. Der gennemføres massive oplysningskampagner og folkeoplysningskurser, som gør værdien af vedvarende energi og de former for VE, der kan anvendes, synlig for alle. Alle lærer at forstå nødvendigheden af denne omstilling og at blive en aktiv del heraf.

2. Udfasning af biomasse. Fjernvarmen baseres på geotermi, vedvarende energianlæg, havenergi og overskudsvarme – samt jordvarme og varmepumper.

Biomassen udfases fra 2025. Den erstattes af geotermi (hvor det er muligt), store varmepumper, overskudsvarme fra industri og bygninger, havenergi (hvor det er muligt) samt solanlæg. Individuelle anlæg med gas og olie erstattes af varmepumper eller jordvarme. Borgerne involveres på alle planer, og får muligheder for lån til investeringer i varmepumper og jordvarme. Der skabes en række dialogfora, hvor borgere og kommune m.v. jævnligt drøfter energiforbrug og omlægningen væk fra biomasse.

3. Solceller på de fleste bygninger

Der opsættes solceller på langt de fleste bygninger, på facader og tagflader, hvor det fysisk er muligt. Det gælder samtlige af kommunens bygninger, private erhvervsbygninger, lejligheder og hovedparten af parcelhusene. Alle bureaukratiske lovhindringer for dette fjernes. Naboer til fælles VE anlæg får andel i produktionens økonomiske overskud.

4. Markante reduktioner i energiforbrug

Borgere og Kommune gennemfører planer for energireduktion inden for alle vigtige samfundsområder, eksempelvis:

* **Boliger:** Energirenovering og -effektivisering, ændret byggestil med mindre huse og lejligheder, fællesfaciliteter, andre materialer (økologiske og naturlige), begrønninger af huse, solceller, biomasse i husfacader, ny boliggodkendelsespolitik der sætter max over energi- og klimaaftryk per m² i nybyggerier som forudsætning for godkendelse

* **Transporten:** Samkørsel, lokale dele-arbejdspladser, deleordninger omkring elektrificeret biltransport, fleksibel kollektiv el-baseret transport via tog og bus, øget brug af cykling og supercykelstier, øget gang, Park & Ride anlæg i byers omkreds, roadpricing, bilfrie bymidter, lader-netværk til el-biler

* **Forbruget:** Etablering af Grønne Nabofællesskaber, hvis mål er at lokale borgere hjælpes om at omstille til en mere klimavenlig og biodivers livsstil. En ny forbrugs- og livsstil implementeres med få/nærmest ingen flyrejser, gentænkning af energiforbrug og boligindretning hhv. -anvendelse, brug af klimavenlige fødevarer både på arbejdet og i hjemmene. Med samkørsel, klimaudannelse som personalegode, indtænkning af energiforbrug og klima i alle kommunale beslutninger.

Rådgivning og information omkring bæredygtig livsstil til borgerne, lokale kvartersmøder om bæredygtig livsstil, formulering af energi- og klimavoter, vidensformidling omkring klima- og biodiversitetskriserne, etablering af et korps af 'klimaambassadører' til skoler, arbejdspladser, implementering af ny mad-stil, nye indkøbsfællesskaber, nye lokale dyrkningsfællesskaber, etablering af up-cyklingværksteder og genbrugsbutikker.

* **Industri, landbrug, handel og produktion:** Værdikæder der genanvender i cirkulære processer. Supermarkeder, producenter og forbrugere samt forskere arbejder sammen i disse omstillingsgrupper.

Der skal laves planer for hver af disse områder, som konkretiserer reduktionen i energiforbrug – mål og midler, årstal.

Målet er at reducere det *samlede* energiforbrug til fjernvarme og el *samtidig* med at vi omstiller energiforsyning til vedvarende energi og elektrificerede løsninger.

5. Energilagring

Energilagring skal sikre, at der også er energi, når solen ikke skinner og vinden ikke blæser. At vi kan gemme energi fra dag til nat og fra sommer til vinter. Kommuner, forskere og borgere hjælpes om at placere, afprøve, drifte og udvikle sådanne anlæg lokalt.

6. CO2- og Energimålere på offentlige pladser og torve

I alle større byer torve og pladser samt ved centrale indfaldsveje til byen placeres energi- og CO2målere, synlige for enhver. De skal synliggøre energiforbruget og udviklingen i udledninger af CO2.

Der udvikles kvarters- og landbylaug, hvori borgerne i lokale fællesskaber lærer at omlægge deres/vores forbrugsvaner og livsstil for at kunne mindske energiforbruget.

Grønne Nabofællesskaber kan danne rammen om mange af disse omstillinger. Vi kan gå sammen i ejendomme, i gader og stræder, i parcelhuskvarterer, byområder, landsbyer osv. og i fællesskab tilrettelægge omstillingen til en egentlig grøn energiform.

Det Fælles Bedste,

19. oktober 2022